Өзбекстан Республикасы атынан ШЕШИЎШИ КАРАРЫ

Шымбай районы

2024-жыл 21-февраль

Шымбай районлар аралық экономикалық СУДЫНЫҢ судьясы З.Бердимуратов, судья жәрдемшиси К.Данияровтың хаткерлигинде, даўагер фермер хожалық баслығы Ж.Қуанышбеков (2023-жыл 3-март күнги 11-санлы исеним хат тийкарында) хәмде жуўапкер ўәкили А.Зийуатдинов (2024-жылкүнги 65-санлы исеним хат тийкарында) қатнасыўында, 21-февраль Қарақалпақстан фермер, дийхан хожалықлары хәм қыйтақ жер ийелери «Dauit-Sayi-Dala» фермер хожалығы мәпин гөзлеп «Qaraqalpaqstan Agro Klasteri» жуўапкершилиги шекленген жәмийетинен 525 248 120 сум тийкарғы қарызын хәмде 46 221 834,6 сум пеня өндириўди сораған даўа арзасы бойынша исти суд имаратында ашық суд мәжилисинде көрип шығып, төмендегилерди

АНЫ ҚЛАДЫ:

Қарақалпақстан фермер, дийхан хожалықлары ҳәм қыйтақ жер ийелери Кеңеси (кейинги орынларда Кеңес деп жүритиледи) «Dauit-Sayi-Dala» фермер хожалығы (кейинги орынларда даўагер деп жүритиледи) мәпин гөзлеп жуўапкер «Qaraqalpaqstan Agro Klasteri» жуўапкершилиги шекленген жәмийети (кейинги орынларда жуўапкер деп жүритиледи)нен 525 248 120 сум тийкарғы қарызын ҳәмде 46 221 834,6 сум пеня өндириўди сораған.

Кеңестен ўәкили суд мәжилисине тийисли тәртипте хабарландырылған болсада келмеди, бирақ, даўагердиң келгенлигин инаатқа алып, суд Кеңес ўәкилиниң қатнасыўысыз көриў мүмкин деген жуўмаққа келеди.

Даўагер ўәкили суд мәжилисинде даўа арза бойынша тийкарғы қарыздарлықтан өз-ара келисим бойынша 130 434 654,7 сумды есапласқанлығын, сонлықтан қалған қарыздарлықлар ҳәм пеня бойынша нызамлы шешим қабыл етиўди сорады.

Жуўапкер ўэкили суд мэжлисинде даўагердиң даўа талапларын тән алатуғынлығын, ҳақыйқаттанда қарыздарлық төленбегенлигин, бирақ салық қарыздарлығынан артықша төленген пулларды қайтарыў есесине жуўапкерге 130 434 654,7 сум пуллар есапласылығанлығын билдирип, пеня муғдарын кемейтирип бериўди сорады.

Суд исте қатнасқан даўагер ҳәмде жуўапкер ўәкилиниң тусиниклерин тыңлап, истеги топланған ҳүжжетлерди үйренип шығып төмендегилерге тийкарланып даўа арзаны қысман қанаатландырыўды мақул тапты:

Ис ҳүжжетлерине қарағанда даўагер ҳәмде жуўапкер орталарында пахта шийки өнимин жетистириў ҳәм сатып алыў бойынша 2023-жыл 15-февраль күни 98-санлы фьючерс шәртнама (кейинги орынларда шәртнама)сы дузилген.

Шәртнаманың 1.1-1.2-бәндлерине тийкар даўагер жуўапкерге 40 гектар жер майданынан C-4727 сортлы 100 тонна пахта шийки өнимин

тапсырыў, ал жуўапкер болса жеткерип берилген пахта өнимлери ушын шәртнаманың 4-бөлиминде белгиленген мүддетлерде ҳақы төлеў миннетлемесин алған.

Шәртнаманың 4.1-бәнтинде даўагер тәрепинен жуўапкерге жеткерилип берилетуғын пахта шийки өниминиң дәслепки есап-китап бахасы 1 тонна ушын 6 020 006 сум етип белгиленген, 2023-жыл хасылы пахта ҳәм шийки өними ушын сатып алыў баҳалары өзгергенде жууапкер жаңа баҳа менен есап-китап қылатуғынлығы белгиленген.

Даўагер тәрепинен жуўапкерге жәми 121,989 тонна пахта өними артығы менен жеткерилип берилген. Усы жеткерилип берилген пахта өними бойынша даўагер тәрепинен жуўапкерге төлениўи тийис болған қарыздарлық бойынша салыстырма дәлалатнамасын дүзиўди, буннан басқа пулларын төлеп бериўди сорап 2024-жыл 17-январь талапнама жиберилген, бирақ талапнама ақыбетсиз қалдырылған.

Даўагер тәрепинен бир тәреплеме дүзилген 2023-жыл 21-декабрь жағдайына есап-китаплары исленип салыстырыў дәлалатнамасы дүзилип жуўапкердиң төленбестен қалған қарызы 525 248 120 сум екенлиги көрсетилген.

Өзбекстан Республикасы Пуқаралық кодекси (кейинги орынларда ПК)ниң 236-статьясына тийкар миннетлемелер миннетлеме шәртлерине ҳәм нызамшылық талапларына муўапық лазым дәрежеде орынланыўы керек.

Бирақ, тәреплер өз-ара келисиўи арқалы қарыздарлықтан 130 434 654 сум есапласылған, нәтийжеде жуўапкердиң даўагер алдында (525 248 120-130 434 654)=394 813 466 сум қарыздарлығы қалған.

Сонлықтан, даўагердиң даўа талабының тийкарғы қарызын өндириў талабы 394 813 466 сумға қысман қанаатландырыўға жатады.

Кеңес жуўапкерден шәртнаманың 5.4-бәнди 2-хатбасышына тийкар жуўапкерден даўагер пайдасына 46 221 834,6 сум пеня өндириўди сораған.

Шәртнаманың 4.4-бәндине көре соңғы есап-китаплар пахта тапсырыў жуўмақланғаннан кейин жуўапкер тәрепинен даўагерге берилген аванс қәрежетлери, жыйым терим ушын өткерилген пуллар шегирилип тасланып, өнимди транспортта тасыў ҳәм түсириў қәрежетлери ҳәм белгиленген нормалар ҳәм тарифлер шеңберинде есап-китап хасыл жылының 25-декабрь күнине шекем 90 пайыз, кейинги жылдың 25-январь күнине қалған 10 пайыз толық әмелге асырылады деп белгиленген.

Шәртнаманың 5.4-бәндин 2-хатбасышында жуўапкер төлем суммасының ҳәр бир кешиктирилген күни ушын 0,4 пайызы муғдарында, бирақ мүддети өткерилип жиберилген төлем суммасының 50 пайынан артық болмаған муғдарда пеня төлеў миннетлемесин алған.

ПКниң 333-статьясының биринши бөлимине муўапық, қарыздар айыбы болған жағдайда миннетлемени орынламаған яки лазым дәрежеде орынламағанлығы ушын, егер нызамшылықта яки шәртнамада басқаша тәртип белгиленбеген болса, жуўап береди деп көрсетилген.

Өзбекстан Республикасы Жокарғы хожалық суды Пленумының 2007-жыл 15-июньдағы «Миннетлемелерди орынламағанлық яки лазым дәрежеде орынламағанлық ушын мүлкий жуўапкершилик хаққындағы пуқаралық нызам хүжжетлерин қоллаўдың айырым мәселелери хаққындағы 163-қарарының 4-бәндинде ПК-ниң 326-статьясына муўапық, суд қарыздар тәрепинен миннетлемелердиң орынланыў дәрежесин, миннетлемеде қатнасыўшы тәреплердиң мүлкий аўхалын, сондай-ақ кредиторлардың мәплерин итибарға алып неустойка муғдарын кемейтиўге хақылы екенлиги,

соның менен бирге судлардың итибары неустойканың ең кем муғдары ПКниң 327-статьясында көрсетилген пайызлар муғдарынан кем болмаслығы кереклиги түсиндирилген.

Суд, пеняның толық көлемде қанаатландырылыўы жуўапкердиң мүлкий аўҳалына кери тәсир ететуғынлығын итибарға алып, пеняны 25 пайызға яғный 11 555 458,65 сумға қанаатландырыўды, ал қалған бөлегин қанаатландырыўсыз қалдырыўды мақул тапты.

Суд, ис бойынша топланған ҳүжжетлерди, дәлиллерди үйренип шығып, даўа арзаны қысман қанаатландырыўды, жуўапкерден даўагер пайдасына 394 814 466 сум тийкарғы қарызын, 11 555 458,65 сум пенясын ҳәмде ис бойынша алдыннан төленген 34 000 сум почта қәрежетин өндириўди, даўаның қалған бөлегин қанаатландырыўсыз қалдырыўды, ис бойынша даўа суммаларының 2 пайызы муғдарындағы яғный 11 429 399,1 сум бажы пулды жуўапкерден республика бюджетине өндириўдилазым табады.

Жоқарыдағыларға тийкар, Өзбекстан Республикасы Экономикалық процессуал кодексиниң 118, 176-179-статьяларын басшылыққа алып, суд

КАРАР ЕТТИ:

Даўа арза қысман қанаатландырылсын.

Жуўапкер «Qaraqalpaqstan Agro Klasteri» жуўапкершилиги шекленген жәмийетинен даўагер «Dauit-Sayi-Dala» фермер хожалығы пайдасына 394 814 466 сум тийкарғы қарыз, 11 555 458,65 сум пеня ҳәмде 34 000 сум почта қәрежети өндирилсин. Даўаның қалған бөлеклери қанаатландырыўсыз қалдырылсын.

Жуўапкер «Qaraqalpaqstan Agro Klasteri» жуўапкершилиги шекленген жәмийетинен республика бюджетине 11 429 399,1 сум бажы пул өндирилсин.

Шешиўши қарар нызамлы күшине кирген соң орынлаў хатлар берилсин.

Шешиўши қарар қабыл етилген күннен баслап бир айдан кейин нызамлы күшине киреди ҳәмде шешиўши қарарға наразы тәреп бир ай мүддет ишинде усы суд арқалы Қарақалпақстан Республикасы судына апелляциялық тәртибинде яки алты ай ишинде кассациялық арза (прокурор протест) келтириўге ҳақылы.

Судья: 3.Бердимуратов

